

Monumentnummer*: 529747

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 december 2012
Kadaster deel/nr 82939/58

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Deelen Ede Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Deelen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Otterlo C 773

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 9 ligt vrijstaand aan de zuidzijde van en ongeveer halverwege de voormalige Dealer Buurtweg tussen de gebouwen 1 en 12. In 1940 gebouwd en op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de jaren 1940-1945. Op mesoniveau deel van een ijl complex van in esdorpachtige structuur geplaatste gebouwen. Op microniveau deel van een los gegroepeerde cluster van in lineair verband geplaatste gebouwen, waarbinnen het de functie van 'mess' bezat. Gebouw 9 omvat in dit verband twee scherp te onderscheiden gedeelten: een evenwijdig met de voormalige Dealer Buurtweg gebouwd deel, dat vooral als 'Kasino' (ontspanningscentrum) dienst deed, en een hierachter gesitueerd gedeelte, waarin de 'mess' was gevestigd. Beide delen zijn verbonden via een tussenlid, dat vermoedelijk als keuken was ingericht.

Omschrijving

Deels onderkelderde, eenlaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde bakstenen MANSCHAPPENKANTINEGEBOUW in twee bouwdelen en een tussenlid, het geheel op een samengestelde plattegrond, met plint en grootste deel van fundament in gecementeerd metselwerk, en gedekt door afzonderlijke, met grauwe gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegde schilddaken. De plattegrond en dakvorm herinneren nog aan de naar agrarische functies verwijzende camouflagetactiek, maar de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bijbehorende detaillering in de vorm van vensters en luiken is verdwenen. Het langs de Deeler Buurtweg gelegen bouwdeel is gebouwd op een langgerekt rechthoekige plattegrond en wordt gedekt door een onderin iets uitgezwenkt schilddak, dat aan de westzijde echter tegen een puntgevel eindigt als zadeldak en waarvan de noklijn evenwijdig aan de weg loopt. Links in de langs de weg gelegen (noord)gevel een kleine uitbouw onder verlengd dakschild; uitbouw is voorzien van een groene voorzetwand en bevat drie vensteropeningen zonder bovenlicht. In de nok, oostelijk van het midden, dwars op de noklijn, een bakstenen rookkanaal en rechts daarvan een drietal luchtversingskanalen. Op de begane grond in de noordelijke langsgevel, tien gemoderniseerde vensteropeningen onder betonnen lateien, met onder meer draairamen, lange smalle bovenlichten en ten dele ook 'onderlichten' en tussen de eerste en de tweede van links een latere toegangsopening. In de westelijke kopgevel op de begane grond een vijftal tijdelijk dichtgezette vensteropeningen onder betonnen lateien en op zolderniveau twee kleine, onder ontlastingsbogen geplaatste, maar eveneens dichtgezette vensters. In de oostelijke kopgevel rechts een dichtgemetseld venster, links een modern venster en ertussen een toegangsopening met bovenlicht onder betonnen latei. De zuidelijke langsgevel doorbroken door het tussenlid; het oostelijke deel bevat vier moderne vensters en hieronder een trap naar keldertoegang met dubbele deuren. In westelijk deel links twee moderne vensters met hiertussen een toegang met dubbele deuren en rechts twee dichtgemetselde gevelopeningen. Mastgoten en westgevel met geschilderde windveren onder overhoekse pannen. In gewapend beton uitgevoerde kelder, ingericht met moderne keukenapparatuur. Interieur op begane grond volledig vernieuwd. Beschoten spantenkap.

Het links hierachter gesitueerde bouwdeel, met hogere dakvoet, is gebouwd op een bijna vierkant rechthoekig plattegrond met plint en fundering in gecementeerd metselwerk en wordt gedekt door een hoger en onderin enigszins uitgezwenkt schilddak. In de oostelijke langsgevel vijf moderne vensteropeningen onder betonnen lateien, met draairamen, lange smalle bovenlichten en merendeels 'onderlichten'. In de noordelijke kopgevel een moderne toegangsopening onder betonnen latei, terwijl rechts hiervan het tussenlid aansluit. De zuidelijke kopgevel bevat vier moderne, deels recent heringebrachte vensters. De zuidelijke kopgevel is tevens voorzien van een met pannen gedekte Vlaamse gevel met zolderdeur. Westelijke langsgevel naadloos overgaand in die van het tussenlid. Vier moderne vensters met duidelijke sporen van vroegere gevelindeling met veel grotere vensteropeningen. Mastgoten. Interieur op begane grond sterk vernieuwd. Zolder voorzien van een betonnen vloer. De hoge beschoten kap wordt gedragen door een dubbel spantensysteem met standvinken.

Het tussenlid verbindt via een T-aansluiting het lange deel met het hogere gedeelte en wordt gedekt door een iets lager, aan weerszijden aangekapt zadeldak. De westelijke langsgevel gaat naadloos over in die van de het hogere deel; beide langsgevels bevatten drie vensteropeningen met moderne ramen, waarvan in de westelijke gevel de meest linker een andere functie heeft gekregen. Mastgoten. Interieur op begane grond sterk vernieuwd. Beschoten spantenkap.

Waardering

MANSCHAPPENKANTINEGEBOUW, van algemeen belang als zeldzaam en herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op lokale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit enige voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in een kunstmatig opgezette esdorpstructuur uitgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge congruentie van de hierbij toegepaste vormen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie